

Työ- ja elinkeinoministeriö

kirjaamo@tem.fi

LAUSUNTO HANKINTALAIN KOKONAISUUDISTUKSEN VALMISTELURYHMÄN MIETINNÖSTÄ

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Puutuoteteollisuus ry:ltä lausuntoa hankintalain kokonaisuudistuksen valmisteluryhmän mietinnöstä. Mietintö sisältää esitykset uudistetuksi hankintalaiksi ja erityisalojen hankintalaiksi. Metsä Group yhtyy Puutuoteteollisuus ry:n lausuntoon ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Metsä Group on vastuullinen metsäteollisuuskonserni, joka keskittyy pehmo- ja ruoanlaittopapereihin, kartonkiin, selluun, puutuotteisiin sekä puunhankintaan ja metsäpalveluihin. Tuotteidemme pääraaka-aine on uusiutuva ja kestävästi kasvatettu pohjoismainen puu. Kaikki tuotteemme ovat kestävä kehityksen edelläkävijöitä. Käytämme energiaa, raaka-aineita ja muita resursseja tehokkaasti sekä hyödynnämme hankkimamme puuraaka-aineen kokonaan. Metsä Groupiin kuuluva Metsä Wood tarjoaa ympäristöystävällisiä puutuotteita rakentamiseen, teollisuuteen sekä jakelijakumppaneille.

Hankintalain uudistuksella pannaan täytäntöön EU:ssa vuonna 2014 hyväksytty hankintadirektiivi, joka mahdollistaa ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen ja innovaatioiden edistämisen julkisissa hankinnoissa.

Suomen hallituksen yksi strateginen painopiste on biotalous ja sen edistäminen. Hallitusohjelmassa todetaan, että Suomi on bio- ja kiertotalouden sekä cleantechin edelläkävijä. Hallitusohjelman mukaisesti Suomen tulisi olla edelläkävijä biotalouden edistämässä ja uusiutuvien materiaalien hyödyntämisessä julkisissa hankinnoissa. Esimerkiksi rakennustuotteilla on merkittäviä ja pitkäkestoisia ympäristövaikutuksia.

Uudessa hankintalaissa on edellytettävä, että ympäristönäkökulmat ja innovaatiotoiminnan edistäminen otetaan huomioon julkisissa hankinnoissa. Tämä vastaa myös hankintadirektiivin henkeä. Hankintalakiin ja sen esitöihin tulisi sisällyttää uusituvan raaka-aineen, puun, käyttöä ja ympäristönäkökohtia edistäviä säännöksiä. Näitä ovat

- ympäristömerkkien ja erityisesti ympäristöselosteiden vaatiminen, jotta voidaan varmistaa urakoiden, tavaroiden ja palvelujen täyttävän vaaditut kriteerit ja ominaisuudet,

- uusiutuvien materiaalien tehokkaampi huomioiminen tuotantoprosessissa siten, että hankintalaissa viitattaisiin suoraan mahdollisuuteen asettaa vertailuperusteeksi ympäristöön liittyviä vaatimuksia,
- elinkaarikustannuskriteerin korostaminen tarjousten kokonaistaloudellisen edullisuuden määrittelyssä ja
- innovaatiokumppanuus, jota tulisi Suomessa hyödyntää erityisesti rakentamisen laadun systemaattisessa parantamisessa sekä innovatiivisten ja uusiutuvia materiaaleja hyödyntävien ratkaisujen kehittämisessä.

Hankintalain uudistamisen yhteydessä tulisi myös laatia ohjeistus, jossa tarkastellaan ympäristöasioiden huomioon ottamista julkisissa hankinnoissa, jotta hankintayksiköt voisivat yksinkertaisella ja luotettavalla tavalla vertailla ympäristövaikutuksia.

Suomessa ei ole vielä käytössä vakiintunutta ympäristöselostejärjestelmää, vaikka eri toimialoilla saattaa olla omia ympäristöselostekäytäntöjään. Ympäristöselosteet laaditaan tuotekohtaisten sääntöjen pohjalta ja ne ovat tehokas tapa esittää tuotetta ja sen ympäristövaikutuksia koskevaa tietoa. Käyttökelpoisin menetelmä esimerkiksi rakennushankintojen ympäristövaikutusten vertailemiseksi on eurooppalaisen standardin mukaan laadittu rakennustuotteen ympäristöseloste (Environmental Product Declaration, EPD), joka perustuu eurooppalaiseen standardiin EN 15804.

Hankintalain esitöissä tulisi kannustaa hankintayksiköitä vaatimaan ympäristöselosteita tarjoajilta rakennustuotteiden hankintojen yhteydessä. Hankintayksiköitä olisi ohjeistettava eurooppalaisten standardien tulkintaan ja soveltamiseen sekä selosteiden vertailemiseen. Tulevaisuudessa tulisi ottaa yleisesti käyttöön Suomessa vahvistetut eurooppalaiset standardit. Ympäristöselosteiden käyttäminen julkisissa hankinnoissa varmistaisi ympäristöseikkojen huomioon ottamisen, yhtenäistäisi hankintayksiköiden käytänteitä ja lisäisi tarjousten vertailevuutta.

Hankintalain esitöihin tulisi sisällyttää kattavampi kansainvälinen vertailu ympäristönäkökulmien huomioon ottamisesta eräissä muissa EU-maissa. Useassa EU-maassa, esimerkiksi Ruotsissa, Tanskassa, Isossa-Britanniassa, Alankomaissa ja Ranskassa, ympäristönäkökohdilla on erittäin keskeinen merkitys julkisissa hankinnoissa. Ruotsissa ympäristönäkökohdat on huomioitava julkisissa hankinnoissa, mikäli hankinnan luonne sitä edellyttää. Tanskassa, Isossa-Britanniassa, Alankomaissa ja Ranskassa on yleisten ympäristöön liittyvien ohjeiden lisäksi asetettu erityisvaatimuksia koskien hankintayksiköiden puutavaran hankintaa.

Ruotsissa ja Ranskassa julkisista hankinnoista annetuilla ohjeilla on korkeampi sitovuus kuin Suomessa. Lisäksi Ruotsissa ja Tanskassa kansalliset kilpailuviranomaiset valvovat julkisia hankintoja koskevan lainsäädännön noudattamista. Tällä voidaan varmistaa, että hankintapäätöksissä huomioidaan yleinen ohjeistus.

Kestävä kehitys ja edunvalvonta

6.7.2015

Ympäristöystävällisen hankintalainsäädännön vaikuttavuuden varmistamiseksi tarvitaan myös sitovaa, lakia alemmanasteista ohjeistusta sekä sen noudattamisen valvontaa viranomaistaholta. Suomen tulisi harkita Ruotsin mallia, jossa kilpailuvirastolla on toimivalta ohjeistaa hankintayksiköitä lain edellyttämien perusteiden huomioimisessa julkisissa hankinnoissa.

METSÄ GROUP

Riikka Joukio

Johtaja, kestävä kehitys ja edunvalvonta